

PAPER DETAILS

TITLE: TADEUSZ ZYGFRYD KASSERN'IN OP.12 KONTRBAS KONÇERTOSU'NUN TEKNİK
AÇIDAN ZORLUKLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

AUTHORS: Özlem ER CIVELEK

PAGES: 40-53

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2222900>

Başvuru Tarihi: 11.11.2021 / Kabul Tarihi: 24.01.2022 / Derleme Makale

TADEUSZ ZYGFRYD KASSERN'İN OP.12 KONTRBAS KONÇERTOSU'NUN TEKNİK AÇIDAN ZORLUKLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Özlem ER CİVELEK¹

ÖZ

Polonyalı besteci Tadeusz Zygfryd Kassern müzik tarihinde kendi ülkesinde hak ettiği üne kavuşamayan müzisyenlerden biridir. Polonya'nın kültürel tarihini eserlerinde yansıtan bestecinin Neoklasik dönemin izleri görülen eserleri çok değerlidir ve op. 12 numaralı Kontrbas Konçertosu bunlardan birisidir. Bu konçerto icra seviyesi bakımından ileri düzey sayılabilecek niteliktedir. Aynı zamanda müzikalite yönünden de virtüözite gerektiren solistik bir yapısı vardır. Bariton akortta yazılması yönüyle de Polonya'da büyük beğeni toplamıştır. Bu çalışmanın, besteciye ilişkin yapılan öncü çalışmalardan birisi olduğu düşünülmektedir. İçeriğinde önce bestecinin hayatı anlatılmış ve yazdığı Kontrbas Konçertosu'nun teknik zorlukları ele alınarak eseri icra edecek kontrbas sanatçılarına bu araştırmanın ışık tutması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kassern, Konçerto, Kontrbas, Bariton Akort.

TECHNICAL DIFFICULTIES AND PROPOSED SOLUTIONS OF TADEUSZ ZYGFRYD KASSERN'S OP.12 DOUBLE BASS CONCERTO

ABSTRACT

Polish composer Tadeusz Zygfryd Kassern is one of the musicians who could not get the fame he deserved in his country in the history of music. Reflecting Poland's cultural history in his works, the composer's works which contain traces of Neoclassical period are very valuable and Double bass Concerto Op.12 is one of them. This concerto is considered to be a advanced one regarding the performance level. At the same time it also has a soloist structure that requires virtuosity in terms of musicality. It has received great acclaim in Poland for being composed in baritone chords.. In its content, the life of the composer was mentioned first and the technical difficulties of the Double Bass Concerto he wrote were discussed, and this research was aimed to acquaint the double bass artists who will perform the piece about the preferences of the composer.

Keywords: Kassern, Concerto, Double Bass, Baritone Tuning.

¹ Öğr. Gör., Başkent Üniversitesi Devlet Konservatuarı
E- posta: ozlem.er1983@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6818-6663

1. GİRİŞ

20.yüzyıl içerisinde sanatın her alanında değeri kendi ülkesi tarafından bilinmeyen sanatçılar var olmuştur. Müzik literatürüne bakıldığında müziğin ilk oluştuğu dönemlerden modern müziğe uzanan bu uzun soluklu yolculukta adı keşfedilmeyen bestecilerle karşılaşmak mümkündür. Müziğin gelişimine büyük katkı sağlamış ancak keşfedilmeyen bu besteciler, tanınmış önemli bestecilere yön vermiş ve öncülük etmiş kişilerdir.

20. yüzyıl müziği, bakıldığı zaman 1. Dünya Savaşı'nın da etkisiyle devrimci diyebileceğimiz bir olgu içerisinde neredeyse tüm ulusları etkilemiştir (Kaygısız, 2017, s.269). Romantik müziğin 19. yüzyıl sonlarında hayatta kalma çabasına rağmen, modern müziğin müzik tarihine çok keskin bir giriş yaptığı görülmektedir. Ülkelerin içinde yaşadığı tarihsel süreçten etkilenecek ve toplumlara özgü bir tutumla müzik akımları meydana gelmiştir. Bu akımlar “gerçekçi, ulusal, yeni-klasikçi ve caz”akımları adı altında toplanır. Bu bağlamda, savaşın ardında kalan tabloda tamamen halkların yaşadığı tutsaklığın, zorbalığın, savaş acılarının ve çaresizliğin anlatıldığı aynı zamanda özgürlüğün hayalini kurmanın, tekrar gelişmenin özellikle tekrar müzik yapabilme umudunun da yitirilmediği bir ortam yaşanmakta olduğu anlatılmıştır (Kaygısız, 2017, s.270).

1. Dünya Savaşı'ndan sonra Igor Stravinsky, Max Reger ve Paul Hindemith gibi ‘Yeni Müzik’ anlayışını benimseyen besteciler 12 ton müziği kullanımına tepki amacıyla daha yalın bir müzik anlayışını eserlerinde kullanmayı tercih etmişlerdir. Bu besteciler eski stil müziği ele alarak yeni düşünce çerçevesinde birleştirme amacını benimsemişler ve bu fikir Polonya'nın müzik tarihinde de yer alan geleneksel müzik ile kendi ulusal müziğini birleştiren Polonyalı bestecilerden Krzysztof Penderecki ve Karol Syzmanowski'nin eserlerinde de görülmüştür (Kaygısız, 2017, s.295).

Polonya; bugüne kadar müzik tarihinde karşılaştığı en büyük bestecisi Frederic Chopin'den sonra, besteci Szymanowski'yi kendi müzik literatürüne dâhil etmiştir. Neo klasik dediğimiz yeni klasik dönemin temsilcisi olan besteciye Polonyalı Ludomir Rozycki, Budeslav Szabelski, Grazina Bacewicz ve Artur Malauski izlemişlerdir (Say, 2019, s.567).

Yeni klasik akımın temsilcilerinden olan Polonyalı müzisyen Tadeusz Zygfryd Kassern örnek aldığı Szymanowski'nin Fransız izlenimciliğini folklorik figürleriyle birleştirerek muazzam eserlere imza atmıştır (EdaRecords. Erişim: 31.10.2021). Kassern kendi ülkesinde hak ettiği

değere ulaşamayan bestecilerden birisi olmuş, bu nedenle ülkesinden ayrılarak Amerika'ya gitmiş ve orada besteler üreterek hayatını sürdürmüştür.

Bu çalışmada, bestecinin yaşamına değinilerek bariton akort için yazdığı Op.12 Kontrbas Konçertosu, teknik açıdan ele alınmış ve çalma zorlukları tespit edilerek alternatif icra etme yolları sunulmuştur. Ayrıca Konçertoyu çalışacak olan öğrencilere ve sanatçılara bir kılavuz oluşturması, analitik bakış açısı kazandırması ve yol gösterici olması hedeflenmiştir.

2. TADEUSZ ZYGFRYD KASSERN'İN YAŞAMI

19 Mart 1904'te Lviv'de doğan bestecinin ilk piyano derslerini annesi Maria'nın verdiği bilinmektedir. Dokuz yaşındayken Anna Niemętowska'nın müzik okuluna giderek müzik eğitimine başlamıştır. Besteci 1. Dünya Savaşı'nı Viyana'da geçirdiğinden dolayı çalışmalarına ara vermiş, 1919 yılından itibaren piyano becerilerini bir performans sanatçısı olan Jerzy Lalewicz'in yönetiminde geliştirmeye karar vermiştir. Dönemin ünlü öğretmenlerinden piyano dersleri aldığı bilinmektedir. Kompozisyon derslerini kimden aldığı bilinmediği için kendisinin ilgisi ile kendi kendine öğrendiği düşünülmektedir (Zamiara, 2017, s.26).

O dönemde genç Tadeusz'un hayatını etkileyen önemli bir olay ise konservatuvar öğrencisi iken besteci Szymanowski'nin Si Bemol Majör etüdünden etkilenmiş olmasıdır. Onun tarzına ilgili duyması, kullandığı atonalite bilinmeyen gizli bir dünyanın farklı bir bilincin açılmasına sebep olmuştur. Kassern, 1922 yılından 1926 yılına kadar eğitimine Poznan'daki konservatuvarda devam etmiştir ve ayrıca Hukuk Fakültesi'nden hukuk diploması da almıştır (Zamiara, 2017, s.28-29).

Kassern'in adını duyuran 1928 yılında Ses ve Orkestra için bestelediği modern konçertosu Parisian Association des Jeunes Musiciens Polonais'in aynı yarışmasında ikincilik ödülü almıştır. 1931 yılında besteci Paris'te bir yıl geçirmiştir. Poznan'a döndüğünde, bir müzik eleştirmeni, konser organizatörü ve bir besteci olarak bilinmeye başlamıştır. Ağustos 1939 yılında hayatının dramatik bir yolculuğu başlar çünkü yahudi kökenli olduğu için Kassern Gestapo tarafından aranmaktadır. Teodor Sroczyński adına sahte belgelerle Varşova'da uzun süre saklanmıştır. Avukat ve müzisyen kimliği olduğu için 1945 yılında Polonya konsolosluğunun kültür ateşesi olarak New York'a giderek konsolos seçilmiştir. Aynı yıl Birleşmiş Milletler 'in kültürel işlerinden sorumlu Polonya delegesi görevini de üstlenmiştir.

Kassern Polonyalı müzisyenler için yaptığı yardım çalışmaları ve Polonya müziğinin yayılmasına olan yorulmaz bağlılığı ile geniş çapta tanınan bir besteci olmuştur. Bestecinin Amerika'ya göç etmesi Polonya'dan tamamen dışlanmasına sebep olmuştur. Bu durum bestecinin bunalıma girip intihara teşebbüs etmesine neden olacak kadar etkilediği için ani bir kararla Amerikan vatandaşı olmaya karar vermiştir. Bestecinin eserlerinin seslendirilmesine izin verilmeyerek besteleri Polonya Besteciler Birliği'nden ihraç edilmiştir. Bu dönemde Kassern Third Street Music School ve Dalcroze School of Music okullarında yardımcı profesör olarak ders vermiştir (Kostka, 2011, s.144).

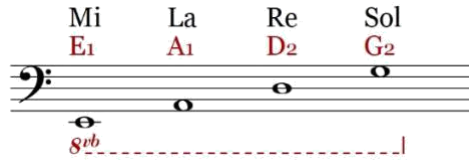
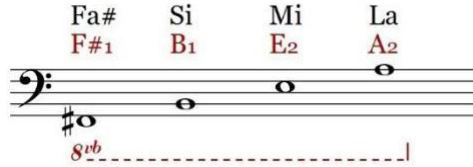
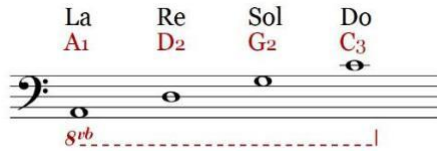
Bestecinin eserleri; ses ve orkestra için yazdığı post-empresyonist konçerto, iki solo ses için ve erkek korusu için folkloristik Orawa Suiti, üç operası, "Tatry" adlı senfonik süiti, flüt, piyano, obua ve kontrbas için solo konçertoları, kantatları, piyano eşlikli şarkıları ve birkaç solo piyano eseri bulunmaktadır. Yaylı çalgılar orkestrası için Konçertosu, Dies gibi çeşitli neoklasik eserleri, Irae adlı orkestra için senfonik şiiri, bir cappella karma korusu için 4 Kopernik Motetleri ve ses ve piyano için Genç Yas Üçlemesi eserleri de önemli eserleri arasındadır. Besteci gerek 2. Dünya Savaşı öncesinde gerekse konsoloslukta çalıştığı dönemde besteleriyle sayısız ödüller almıştır. Kassern 1957 yılındakanserden ölmüştür (Kostka, 2011, s. 134).

3. TADEUSZ ZYGFRYD KASSERN'İN OP.12 KONTRBAS KONÇERTOSU

Besteci eseri için şöyle der: “Bu eser, 19. yüzyıl geleneğini ve majör-minör sistemini deviren yeni ses ve renk dilinin var olduğuyeni bir ifadeyi barındıran, aurası ve deneyimi çok orijinal bir modern keman konçertosudur” (Zamiara, 2017, s.28).

M. Ravel ve A. Honegger' in Kassern için değerlendirmeleri şöyledir; “Daha iyi bir tavsiyeye mi ihtiyacınız var? Polonya kontrbas edebiyatının kaderinin kesinlikle doğru ellerde olduğuna tereddütsüz eminim” (Zamiara, 2017, s.32).

Polonya müziği literatürü için çok önemli sayılan bu konçerto bariton akortta çalınması ve teknik zorluğu bakımından ilgi çekici ve çalınmaya değer bir eserdir. Kassern bu konçertosunu, örnek aldığı besteci Szymanowski'nin op.35, 1 numaralı keman konçertosundan etkilenecek bestelemeye karar vermiştir. Bu modern konçerto için besteci eserini adeta klasik yapıyı reddeden bir “şiir” gibi görmüştür ve bu zamana kadar standart konçerto yapısından farklı bir eser yaratmıştır. Aşağıda, kontrbasta kullanılan standart, solo ve bariton akort biçimleri gösterilmektedir. (Görsel 1, Görsel 2, Görsel 3)

Görsel 1. Kontrbas Standart Akort**Görsel 2.** Kontrbas Solo Akort**Görsel 3.** Kontrbas Bariton Akort

3.1 Standart Akort

Kontrbasın gelişim süreci içinde 3 telli kontrbasın dörtlü veya beşli aralıklarla akort şekli 16. ve 17. yüzyılda İtalya, İngiltere ve Fransa’da kullanılırken, ihtiyaç duyulan 4. telin eklenmesiyle dörtlü aralıklarla akortlama şekli ise ilk Almanya’da kullanılmaya başlanmıştır. (Görsel 1) 19. yüzyılın başlarından itibaren ise artık 3 telli kontrbasın yerini 4 telli kontrbas almaktadır (Acar S, 2019, s.343). Bu akort şeklinin orkestrada orkestra için yazılmış eserleri seslendirmede kullanıldığında çalgının sahip olduğu ses aralığından dolayı diğer akort sistemlerine göre daha uygun olduğu gözlemlenmiştir (Zamiara, 2017, s.9).

3.2. Solo Akort

Görsel 2’de verilen kontrbasın solo akort şekli kontrbas repertuvarına katkıda bulunan Giovanni Bottesini, Domenico Dragonetti ve Serge Koussevitzky tarafından piyano eşlikli eserlerinde kullandıkları bir akort şeklidir. Bu akortlama yapıldığında eserler bir ses yukarıdan duyulmaktadır.

3.3 Bariton Akort

Görsel 3’te bulunan kontrbasın bariton akortlama şekli kontrbas çalgısının gelişiminde büyük rol oynayan, 1836-1931 yılları arasında yaşamış Alman kontrbasçı ve kontrbas öğretmeni Friedrich Warnecke’ye aittir. Warnecke: “Bariton kontrbasın telleri daha kısa ve incedir. Kontrbasın yapısının küçük olması gereklidir. Koşullar sağlandığı sürece daha kolay yönetilebilir hale gelecektir.” (Zamira, 2017, s.3).

Warnecke’nin bariton akort sistemini anlatan bir başka düşüncesi şöyledir: “Şarkı söyler gibi duyulması sayesinde enstrümanın kapasitesinin üstesinden gelebilen bir solo enstrüman olarak kendini gösterebilir” (Zamiara, 2017, s.9).

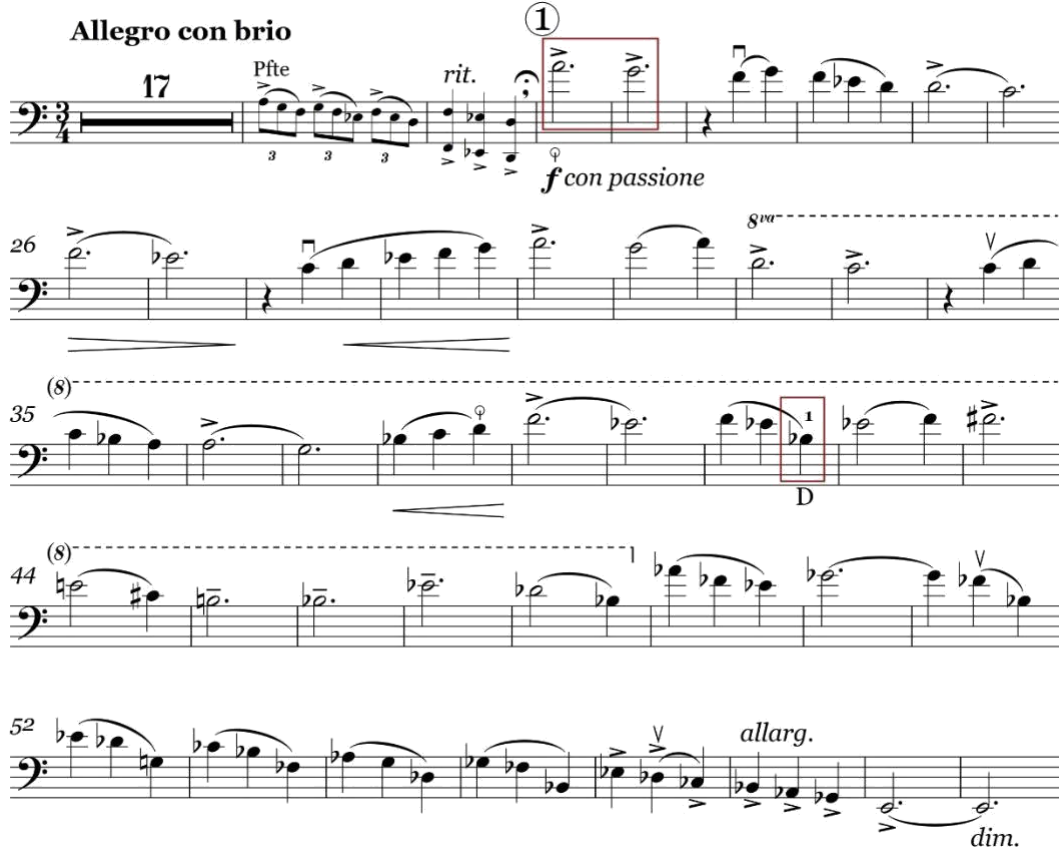
Bariton akortta kullanılan do telinin (C) ince bir yapıda olmasından dolayı ses ve performans hakimiyeti açısından zorluğu vardır ve icracının tele alışması zaman alabilmektedir. Bariton akorttaki do teli (Hoche Solo tel)² esnek yapısından kaynaklı diğer solo akort ve standart akort sistemlerindeki tel yapılarına göre daha lirik bir ses rengine sahiptir ve kullanımı icracılara büyük kolaylık ve akıcılık sağlamaktadır. Diğer akortlama şekillerine göre daha yüksek ses hacmine sahip olmasından dolayı bariton akort sistemi günümüzde icracılar tarafından tercih edilen bir akortlama biçimlerinden birisi olmuştur (Zamira, 2017, s.10). Adam Bronisław Ciechanski ve Tadeusz Zygfryd Kassern bariton akortlama kullanarak yazdıkları eserleriyle tanınmaktadırlar.

3.3. Op.12 Kontrbas Konçertosu’nun İcrasına İlişkin Teknik Bulgu ve Yorumlar

Bariton akortta yazılan eser modern bir eserdir ve bölümler arası *attacca*, hiç durmadan bir diğer bölüme bağlanmaktadır.

²Hoche Solo tel: Bariton akort sisteminde kullanılan do teli. High c (DO) olarak ta yer alır.

1. Bölüm: Allegro con brio: (Hızlı ve Canlı) Birinci bölümün girişinde piyanonun enerjik üçleme şeklindeki yazısından sonra kontrbas kendinden emin bir şekilde esere başlar. (Görsel 4)

Görsel 4. Kassern Kontrbas Konçertosu 1. bölüm ana tema (20. ölçü ile 59. ölçü arası)

Bu melodi bestecinin ortaya koymak istediği, duyurmak istediği müziktir. Kontrbasın başladığı ölçü olan büyük bir numarada birinci tel olan do teli üzerindeki ilk nota olan la ve sol notalarının, karakterli ve oturaklı bir şekilde çalınabilir olması için kullanılan yay köprüye yakın olmalıdır çünkü telin ince olmasından kaynaklanan alışılmamış bir kontrolsüzlük hissedilecektir. 28. ölçü vesonrasında gelen üst oktavdaki melodiler temiz ses elde etme açısından icrası çok zordur ve burada 41. ölçüdeki si bemol notası için hemen 1. parmak kullanılarak paralel olan sol telinden pozisyon alınır ise icracıya kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir.

51. ölçüden sonra kadansa³ kadar olan melodi en kalın sese kadar inerek devam etmektedir. Bu pasajda piyano eşliğinde görülen ve marş karakterinde tınlayan ezgilerin kalabalıklaşarak solo kontrbasın sesini bastırmasından dolayı bu pasajların daha kuvvetli bir ses ve artistik bir

³Kadans: Bitiş. Konçerto ya da aryalarda bir bölümün biteceğine yakın, solistin virtüözlük gösterisine olanak sağlayan pasaj (Sözer, 1996, s.376).

havada çalınması daha uygundur. Eseri çalışacak olan müzisyenlerin içeriğinde üst oktavlarda yazılmış olan etüt ve egzersiz metotları kullanmaları teknik hâkimiyet açısından yararlı olacağı düşünülmektedir. 1. bölümde eserin bu bölümünün tamamı değil, çalınması en zor olduğu düşünülen ölçüler ele alınmış ve görsel 3'te gösterilen ölçüler incelenmiştir. Martin'in (2005) "Rossi- 35 Selected Studies" adlı etüt ve egzersiz kitabında yer alan benzer egzersizlerin hazırlık aşamasında kullanılması önerilir. (Görsel 5)

CADENZA

② **Lento (quasi improvvisato)**

60 *incominciare lento, poi accelerando*

66 *8va rit. accel.*

73 *(8) vivace 8va*

Görsel 5.Kassern Kontrbas Konçertosu 1. bölüm kadans (60. ölçü ve 77. ölçü arası)

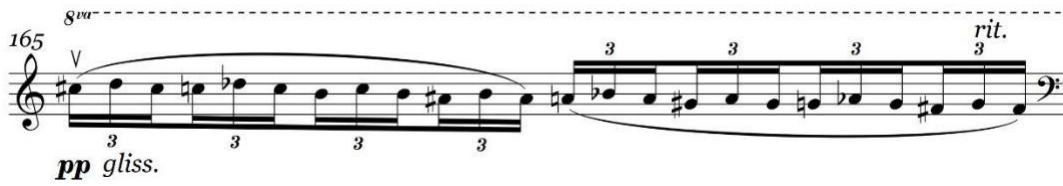
Konçertonun en önemli ve daha sonra eserin gelişim bölümünde de tekrar rastlayacağımız kısmı kadans kısmıdır. 60. ölçü içerisinde alt ses (mi) den üst sese (sol) doğru yayı en alt telden en üst tele çevirmenin zor olduğu bir ölçüdür çünkü bariton akortta kullanılan do teli ince yapısından dolayı dengeyi diğer kalın tellerde olduğu gibi sağlayamamaktadır. Bu pasajın zorluğu ise 64. ölçüde gelen çift seslerdir çünkü burada kromatik inen notaları sol elin başparmağını kullanarak seslendirmek çalma kolaylığı açısından uygun olabilir. Buna benzer bir diğer karakter 71. ölçüde tekrarlanmaktadır ve tiz seslerde görülür. Notada dikkat edilmesi gereken önemli nokta bu ölçülerin bir oktav yukarıdan çalınması gerektiğidir. Burada, sol elin başparmağı kullanılarak karşılaşılabilecek entonasyon⁴ zorluğu önlenmiş olur. Bu pasajların icracı tarafından kolay çalınabilmesi için çok iyi yay tutuş tekniğine sahip olmak gerekir ve çift sesler üzerinde yayın eşit kontrolünün sağlanabilmesi ancak çift notaların aynı eşitlikte ve yayın ortasını kullanacak şekilde çalınmasıyla gerçekleşir. Eseri çalışırken aynı zamanda

⁴ Entonasyon: Bir müzisyenin sesi yönlendirme ve tonlama becerisidir. İngilizce "intonation" sözcüğüne dayanmaktadır. Bir şarkıcı ya da çalgıcının uyumlu icrasını, tam isabetle istenen sesi çıkarabilmesini tanımlayan terim.

teller üzerinde paralel yay geçişleri içeren teknik metotlar çalışmak, esere hazır bulunuşluk düzeyine yardımcı olacaktır. Nanny'nin (2005) "Complete Method" başlıklı dört ve beş telli kontrbas için yazdığı kitabında yer alan benzer egzersizlerin hazırlık aşamasında kullanılması önerilir.

2. Bölüm: Eserin ikinci bölümü Allegro (Hızlı), bariton akort üzerinde en ince sese ulaşan bir teknik pasajla başlar ve sonrasında ilk bölümde yer alan kadans burada tekrar hatırlatılır.

Bölüm içerisinde beliren Sostenuo Cantabile⁵ çok lirik bir bölümdür ve halk ezgilerinin hissedildiği bir melodi tiz pasajlarda hemen belirir. (Görsel 6)

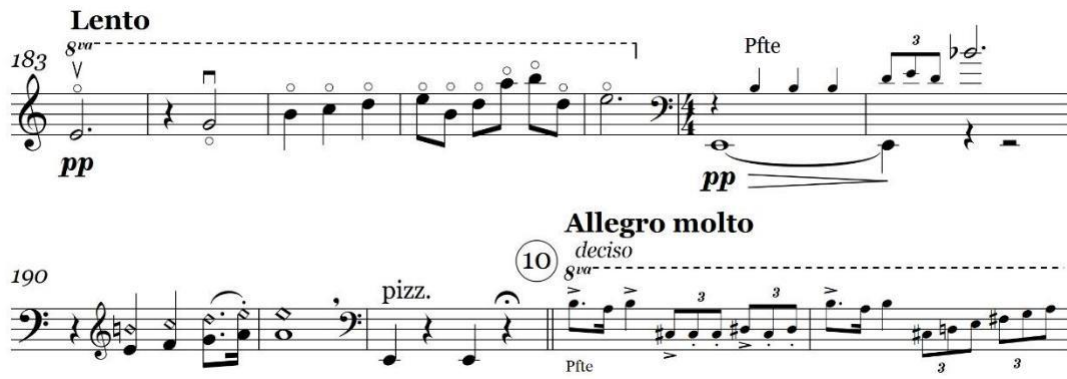
Görsel 6. Kassern Kontrbas Konçertosu 2.bölüm (165. ölçü)

2. bölümün tamamını ele almadan sadece çalma zorluğu bulunan ölçülere yer verilmiştir. Görsel 6'da yer alan ölçü eserin en zor pasajı gibi görünse de çalma zorluğu çözüldüğünde kolaylıkla icra edilebilir. Bu ölçü tamamen glissando⁶ kullanılan bir ölçüdür. Bariton akortun olanaklarını sergileyen adeta keman konçertosu havasındaki pasaj bu pasajdır. Zamiara'nın (2017) "Bariton Kontrbas Enstrumanın Ses Olanakları: Stefan Bolesław Poradowski op.26 Kontrbas Konçertosu ve Tadeusz Zygfryd Kassern'in op.12 Kontrbas Konçertosu Örneği" başlıklı doktora tezinde, keman tekniğindeki artistik bir efekte özentisi gibi hissedildiğinden bahsedilmiştir. Art arda gelen glissandoları seslendirirken verilen dinamiklere uyulmalıdır. Bu dinamiklere tempo içerisinde de dikkat edildiği sürece bölümün ilgi çekiciliği artmaktadır. Yay kontrol etme açısından zor olan bu glissandoların kolaylıkla çalınması ancak doğru zamanda yapılan parmak kaydırmalarıyla elde edilir. Kontrbas için yazılmış çeşitli egzersiz metotlarını çalışmak 5. görsel örneğindeki teknik zorluğun üstesinden gelebilmek açısından yararlı olacaktır. Birinci pozisyondaki la (A) sesinden başlayarak 1. parmağı en uzak sese kadar kaydırılarak ve paralel tellerde de aynı birinci pozisyondaki gibi sırasıyla mi (E), si (B), Fa (F) bu kaydırmayı devam ederek üzerinde çalışmalıdır.

⁵ Sostenuo Cantabile: Şarkı söyler gibi, lirik.

⁶ Glissando: Kaydırma. Yaylı ve telli çalgılarda, sesi aşağı yukarı doğru sol elin parmaklarını kullanarak ve kaydırarak piyanoda ise parmağı tuşların üzerinden hızla geçirerek bir biri ardına sesler elde etmeyi sağlayan teknik. (Sözer, 1996, s.302)

Lento (Yavaş) bölümünde verilen flageolet⁷ notalar doğru duyulması bakımından önem teşkil eder çünkü burada eşlik neredeyse yoktur. Tele hafifçe dokunarak ve bazen de sola doğru çekerek çıkarılan ses kolaylıkla elde edileceğinden buradaki melodi icracının zorlanmadan elde edeceği teknik bir pasaj haline gelmektedir. Telin belirli bir noktasına dokunarak çıkan flageolet notalar, kontrbasçı ve besteci Giovanni Bottesini'nin eserlerinde sıklıkla görülmektedir. Nanny'nin (2005) "Complete Method" başlıklı dört ve beş tel kontrbas için yazdığı etüt ve egzersiz metotunda yer alan benzer egzersizlerin hazırlık aşamasında kullanılması önerilir. (Görsel 7)

Görsel 7. Kassern Kontrbas Konçertosu 3. bölüm (183. ölçü ile 194. ölçü arası)

3. Bölüm: Allegro Molto (Daha canlı) adlı bölüm marş havasında üçlemeleri de içine alan bir melodi çizgisinde çok enerjik ve *furioso*⁸ ifadesiyle başlar. (Görsel 8)

Görsel 8. Kassern Kontrbas Konçertosu 3. bölüm (212. ölçü ile 213. ölçü arası)

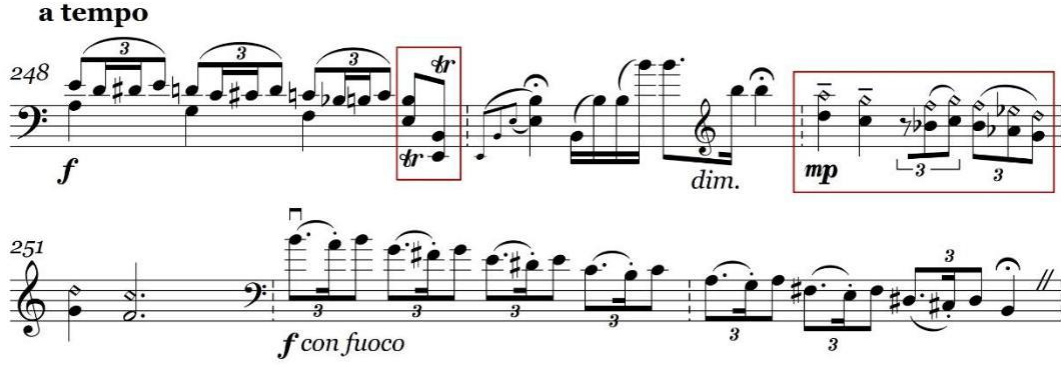
215. ölçüden itibaren görülen üçlemeler aslında eserin temposu doğrultusunda çok hızlı çalınması gereken ve eserin dinamikliğini arttıran melodilerdir. İcracıya kolaylık sağlaması bakımından hem sol elin çok hızlı, hem yay tutan sağ elin çok kıvrak olması gereklidir.

Tavsiye yönünde kullanılan arşeyi durdurarak çok küçük bir kısmında tel üzerinde yapılacak çalışmalar çok yararlı olacaktır. 3. bölüm tamamen ele alınmayarak teknik zorluğu olduğu düşünülen ölçüler çerçevesinde incelenmiştir. (Görsel 8, 9, 10). Orta ve ileri seviye etüt

⁷ Flageolet: Yaylı çalgı aleti üzerinde parmakların belli bir yerde hafifçe dokundurularak ve telin durdurularak çıkartıldığı doğal armonik sesler.

⁸ Furioso: Öfkeli, hiddetli.

kitaplarında buna benzer egzersizler yer almaktadır. Bille (1950) “NUOVO METODO-part II” için yazdığı metot kitabında yer alan benzer egzersizlerin hazırlık aşamasında kullanılması önerilir. (Görsel 9)

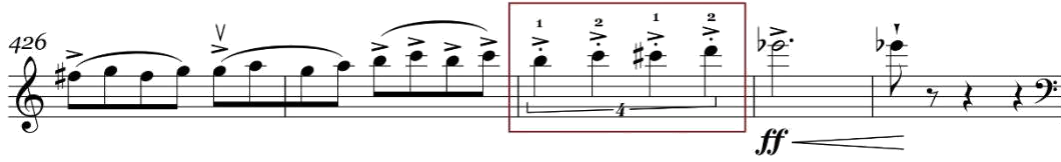
Görsel 9. Kassern Kontrbas Konçertosu 3. bölüm kadans (248. ölçü ile 253. ölçü arası)

248. ölçü bestecinin kontrbasın çalma olanaklarını gösteren başarılı bir örneği gibidir. Burada trillerle⁹, çift seslerle ve üçlemelerle melodiye elinde tutarken hemen ardından şaşırtarak bir anda flageoletler ince sestem bir melodi ile devam eder. (Görsel 9) Burası teknik açıdan çalınması zor olan bir pasajdır çünkü sesi bir anda duyurmak oldukça zordur. Sesler tekrarlanmaz, hemen değişirler. Seslerin net duyulması için daha kuvvetli bir yay basıncı uygulamak uygun olabilir. Yay ağırlığının eşit kullanılmasının entonasyon hakimiyeti açısından yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Özellikle temiz ses elde etmek için çalışma yapılırken bir ses ile başlayıp bir oktav yukarıdaki aynı sesteki notaya ulaşacak şekilde çalışma yapılması ve bu aradaki mesafenin diğer notalar üzerinde de çalışılmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir. Martin’in (2005) “Rossi- 35 Selected Studies” adlı etüt ve egzersiz kitabında yer alan benzer egzersizlerin hazırlık aşamasında kullanılması önerilir.

Besteci yazdığı uzun bir kadanstan sonra (ilk ve ikinci kadanstan farklı olarak) ana melodiye ilk bölümün giriş kısmına bir dönüş yapar. Kadans eserinde yer alan birinci ve ikinci bölümdeki motiflerin tekrar hatırlatması gibidir. Bu hatırlatmalar çok küçük bir vivace¹⁰ bölümü içerisinde yer alırlar ve eserin sonuna hazırlanmaktadırlar. Görkemli son, eserin en heyecan veren kısmıdır ve sona ulaşmak için yavaş yavaş hızlanan melodilerin, kontrbasın tuşesinin en son kısmına doğru gezinen parmakların yani en tiz pasajların var olduğu bitiş kısmıdır. (Görsel 10)

⁹ Tril: Bir notayla tam ya da yarım ton üstündeki notayı birbiri ardına ve titretircesine çalarak uygulanan teknik. Bir tür süsleme (Sözer, 1996, s.707).

¹⁰ Vivace: Hızlı ve canlı.

Görsel 10. Kassern Kontrbas Konçertosu 3. bölüm (426. ölçü ile 429. ölçü)

Buradaki teknik zorluk ‘do’ teli üzerindeki sol elin tam tempoda akıcı gitmesi ve entonasyon hâkimiyetinin zorluğudur. 426. ölçü ve sonrasında gelen ölçülerde sol elin birinci ve ikinci parmağını teli sola doğru iterek kullanmak temiz ses elde etmeye çalışmak açısından önemlidir. Bunun yanı sıra bu pasajda telin yapısı çok ince olduğu için yayı tel üzerinde kaydırmadan sabit tutmak bir hayli zordur. Yayı köprünün yakın kısımda tutarak ve yavaş yavaş çekerek çalışmalar yapmak ve bu egzersizleri içeren metotlar üzerinde diğer teller için de çalışmak çok yararlı olabilir. Martin’in (2005) “Rossi- 35 Selected Studies” adlı etüt ve egzersiz kitabında yer alan benzer egzersizlerin hazırlık aşamasında kullanılması önerilir.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

1. Tadeusz Zygfryd Kassern 20. yüzyıl Polonya müziğini başarı ile temsil ederek kendi ulusal özlerini yansıtan bir bestecidir. Eserlerinin büyük çoğunluğunu piyano, keman, oda müziği, solo enstrüman eserleri ve operalar oluştururken en dikkat çeken eserlerinden birisi olan Op.12 Kontrbas Konçertosu, kontrbas literatürü için çok değerlidir. Besteci eserin farklı olmasına özen göstermiş ve bu fikirle yola çıkarak bugüne kadar yazılmış kontrbas konçertoları arasında seslendirme, müzikalite ve teknik farklılıkları ortaya koyan bariton akortta bir eser yazmıştır.
2. Op. 12 Kontrbas Konçertosu adlı çalışmada konçertonun teknik zorlukları incelenerek elde edilen bulgularla bestecinin Polonya ve dünya müziğindeki yeri detaylı bir şekilde anlatılmaya çalışılmıştır.
3. Eserde yer alan ve teknik zorluk içeren pasajlar incelenerek müzikal ve teknik açıdan incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu kapsamda;
 - a. Yazılan sol el parmak numaraları ve yay tekniği için en doğru tutuş tekniği amaçlanmış ve çözüm önerilerine araştırma içeriğinde yer verilmiştir. Bu noktada eserin en güzel icrasına ulaşmak amaçlanmıştır.

- b. Eserin 1. Bölümü, yay/arşe tutma ve gürlük hâkimiyeti gerektiren pasajlar içermektedir. Tespit edilen çalma zorlukları belirtilen ölçülerde alternatif parmak numarası verilerek çözüme kavuşturulmuştur ve yararlı olabilecek çalışma egzersizleri için bir etüt kitabı tavsiye edilmiştir.
- c. Eserin kadans bölümünde tel geçişlerinin bariton akort üzerinde kullanılan do telinin ince yapısından kaynaklanan zorluğu tespit edilmiş, bu amaçla bir metot kitabı çözüm olarak önerilmiştir.
- d. Aynı bölüm için çift ses ve entonasyon hakimiyeti gereken pasajlarda zorlukların tespitine yönelik çözüm önerisi olarak parmak numarası ve yay tekniği için verilen önerilerin faydalı olacağı düşünülmektedir.
- e. 2. bölümde tespit edilen teknik zorluklar, glissando kullanılan ölçüler ve flageolett notaların bulunduğu ölçülerdir. Daha etkili bir glissando tekniği elde etmeye yönelik olarak, tel ve pozisyon geçişlerindeki parmak kaydırma egzersizleri önerilmiştir. Flageolett notaların bulunduğu pasajların doğru çalınması için önerilen egzersiz kitabının kullanılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- f. 3. bölümde do telinin ince yapısından kaynaklanan zorluk yay üzerinde görülmektedir. Teknik hâkimiyet açısından zorluğu tespit edilerek tel üzerinde yapılacak çalışmaların örnekleri yararlı görülen metot kitabında yer almaktadır.

Sonuç olarak, eserin bölümleri içerisinde yer alan teknik zorluğu bulunan pasajlar incelenerek müzikal ve teknik açıdan değerlendirilmiş ve incelenmiştir. Yazılan sol el parmak numaraları için ve yay tekniği için olabildiğince en doğru tutuş tekniği amaçlanmış ve çözümleri ile ilgili öneriler araştırmanın içeriğinde uygulanabilir nitelikte yer almıştır. Bu noktada eserin en güzel icrasına ulaşmak amaçlanmıştır.

4.2. Öneriler

1. Tadeusz Zygfryd Kassern'in Op. 12 Kontrbas Konçertosu teknik bakımdan virtüozite gerektiren bir eserdir. Bu nedenle dünya çapında yapılan sınav, yarışma ve masterclass gibi organizasyonlarda yer verilmesi kontrbas repertuarı açısından önemli bir kazanım olabilir.
2. Bu makalede yer alan icraya yönelik önerilerin, belirtilen etkinlikler öncesi ele alınıp incelenmesi teknik zorlukları çözme bakımından icracılara ışık tutacaktır.

3. Bu makale benzeri farklı kontrbas eserleri için de icracılara teknik açıdan yol gösterecek benzer çalışmaların yapılması özellikle bu alanda yeni olan öğrencilere yardımcı olacaktır.

5. KAYNAKÇA

Acar, S., Demirbatır R. E. (2019). *İtalyan Bestecilerinin Modern Dönem Kontrbas Eserleri Üzerine Bir Araştırma*. SDÜ ART-E Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi, cilt 12 (sayı 24), s.343.

Kaygısız, M. (2017). *Müzik Tarihi*. İstanbul: Kategori Yayıncılık.

Kostka, V. (2011). *An Artist as the Conscience of Humanity Life in Emigration and the Artistic Output of Tadeusz Zygfryd Kassern*. Musicology Today, S.144. Erişim: 31.10.2021,

Pierce, J. M. (2019). *Life And Death For Music: A Polish Generation's Journey Across War And Reconstruction, 1926–53*. Faculty of the Graduate School of Cornell University, New York.

Say, A. (2019). *Müzik Tarihi*. İstanbul: Isık Yayınları.

Sözer, V. (1996). *Müzik Ansiklopedik Sözlük*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Zamiara, D. (2017). *Bariton Kontrbas Enstrümanının Ses Olanakları: Stefan Bolesław Poradowski op.26 Kontrbas Konçertosu ve Tadeusz Zygfryd Kassern'in op.12 Kontrbas Konçertosu Örneği*. Doktora Tezi. Ignacy Jan Paderewski Müzik Akademisi, Poznan.

Eda Records. Erişim: 31.10.2021, http://eda-records.com/177-1-CD-Details.html?cd_id=82

https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Musicology_Today/Musicology_Today-r2011-t8/Musicology_Today-r2011-t8-s134-162/Musicology_Today-r2011-t8-s134-162.pdf